

*Інформаційні матеріали до підготовки парламентських слухань на тему
«Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні
п'ять років».*

Загальна інформація.

Зона відчуження та зона безумовного (обов'язкового) відселення охоплює територію, загальною площею біля 2800 км², радіоактивно забруднену внаслідок аварії на 4 енергоблоці Чорнобильської АЕС.

Зона відчуження (ЗВ) – це територія, з якої проведено евакуацію населення в 1986 році.

Зона безумовного (обов'язкового) відселення (ЗБ(О)В) – територія, що зазнала інтенсивного забруднення довгоживучими радіонуклідами, з щільністю забруднення ґрунту понад доаварійний рівень ізотопами цезію від 15,0 Кі/км² та вище, або стронцію від 3,0 Кі/км² та вище, або плутонію від 0,1 Кі/км² та вище, де розрахункова ефективна еквівалентна доза опромінення людини з урахуванням коефіцієнтів міграції радіонуклідів у рослини та інших факторів може перевищити 5,0 мЗв (0,5 бер) за рік понад дозу, яку вона одержувала у доаварійний період.

При цьому, 85% території 30-кілометрої зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення займає Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник який створено Указом Президента України від 26.04.2016 № 174.

Головною метою діяльності в Чорнобильській зоні є мінімізація екологічно негативних наслідків аварії та дотримання принципів безумовної безпеки в галузі поводження із радіоактивними відходами.

З появою на цій території Чорнобильського заповідника в зоні відчуження з'явилися нові напрями діяльності: збереження та відтворення природних комплексів, реабілітація територій, забруднених радіонуклідами, стабілізація гідрологічного режиму, вивчення відроджуваної природи та наслідків радіаційного впливу на об'єкти флори і фауни, проведення масштабних наукових досліджень. І головне – забезпечення і підтримка бар'єрної функції між потенційно-небезпечними територіями та «зовнішнім» антропогенним середовищем.

Сьогодні Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник є базисом для надзвичайно важливого унікального природного експерименту не тільки в нашій країні, але й у всьому світі, оскільки 30 років триває безпрецедентний процес самовідновлення природних комплексів, притаманних даній території в минулому, без втручання людини.

Комплекс природно-кліматичних умов чорнобильської зони має високу екологічну значущість. Екосистеми даної території знаходяться у стадії сукцесії (відновлення доіндустріальних характеристик даної клімато-географічної зони), і мають велике значення для підтримання біорізноманіття

типових східно-європейських ландшафтів, а також для забезпечення червонокнижних видів та оселищ.

Проблемні питання.

Необхідно зазначити, що попри всю важливість і особливість діяльності новоствореного об'єкту природно-заповідного фонду на радіаційно-забруднених територіях, має місце факт недостатнього фінансування установи. Навіть, не зважаючи на сталий річний бюджет у розмірі 24 млн грн.

Крім того, слід також враховувати той факт, що правовий режим зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення передбачає його основною метою забезпечення бар'єрної функції з непоширення радіонуклідів за межі вказаних зон, у той час як основна мета створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника акцентована саме на його природозберігаючій та природоохоронній функціях згідно із Законом України «Про природно-заповідний фонд України». З іншої сторони, діяльність, що здійснюється в межах території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, може істотно відрізнитись від тієї, що передбачена природоохоронним законодавством на територіях традиційних установ природно-заповідного фонду.

Зазначене зумовлює необхідність внесення відповідних змін до законів України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про природно-заповідний фонд України».

Основні напрями щодо вирішення проблемних питань.

Державна підтримка законодавчих ініціатив, спрямованих на удосконалення діяльності і забезпечення повноцінного та ефективного функціонування Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, як особливого об'єкту природно-заповідного статусу України із специфічним статусом.

Забезпечення цільового бюджетного фінансування природоохоронних заходів на території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, зміцнення його матеріально-технічної бази для посилення контролю над територією, забезпеченням бар'єрної функції.

Державна підтримка наукових програм та розробок, що здійснюються на території ЗВ і ЗБ(О)В та безпосередньо Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника.